

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
การป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.

ครั้งที่ ๑๑

วันจันทร์ที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๓๗๐๑ ชั้น ๗ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการวิสามัญผู้มาประชุม คือ

๑. พลตำรวจเอก ชัชวาลย์ สุขสมจิตร์	ประธานคณะกรรมการ
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒิศักดิ์ ลาภเจริญทรัพย์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายกิตติ วะสีนนท์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. ศาสตราจารย์พิเศษภัทรศักดิ์ วรรณแสง	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นายกล้านรงค์ จันทิก	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๖. นายสีมา สีमानนท์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๗. นายประมุต สุตะบุตร	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๘. ร้อยตำรวจตรี พงษ์นิวัฒน์ ยุทธภัณฑ์บริภาร	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๙. ศาสตราจารย์พิเศษวิชา มหาคุณ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๐. พลตำรวจเอก วัชรพล ประสารราชกิจ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เฉลิมชัย บุญยะลีพรรณ	โฆษกคณะกรรมการ
๑๒. รองศาสตราจารย์เจษฎ์ โทณะวณิก	
๑๓. พลตำรวจเอก จักรทิพย์ ชัยจินดา	
๑๔. พลอากาศเอก ทรงธรรม โชคคณาพิทักษ์	
๑๕. พลเรือเอก ธราธร ขจิตสุวรรณ	
๑๖. นายนิติไชย เกษมมงคล	
๑๗. ศาสตราจารย์คลินิกนิเวศน์ นันทจิต	
๑๘. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	
๑๙. พลเอก โปฏก บุนนาค	
๒๐. พลตำรวจเอก พิชิต ควรรเดชะคุปต์	
๒๑. นายภัทร คำพิทักษ์	
๒๒. พลเอก มารุต ปิยะโชติสิงห์	
๒๓. พลเอก วลีต โรจน์ภักดี	
๒๔. พลเรือเอก ศักดิ์สิทธิ์ เชิดบุญเมือง	
๒๕. พลเอก สิงห์ศึก สิงห์ไพร	
๒๖. นางสาวสุภา ปิยะจิตติ	

๒๗. พลเอก อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

กรรมการวิสามัญผู้ลาการประชุม คือ

๑. พลเรือเอก กฤษณา เจริญพานิช	เลขานุการคณะกรรมการ
๒. พลอากาศเอก ธงชัย แฉล้มเขตร	
๓. พลตำรวจโท บุญเรือง ผลพานิชย์	
๔. พลตำรวจเอก พัชรวาท วงษ์สุวรรณ	
๕. นายภาณุ อุทัยรัตน์	
๖. พลเอก สรรชัย อจลนันท	
๗. พลอากาศเอก สุทธิพงษ์ อินทริยงค์	
๘. พลอากาศเอก สุทธิพันธ์ กฤษณคุปต์	

ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

๑. นายประสาธ พงษ์ศิริวภัย
๒. นายวินัย ดำรงค์มงคลกุล
๓. นายวิเชียร ชูบไธสง

ผู้ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้มาชี้แจงแสดงความคิดเห็น คือ

สำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นางชื่นสมน นิเวทวงศ์	ผู้อำนวยการกองกฎหมาย
การบริหารราชการแผ่นดิน
๒. นายวิชัยพล ฉวีวรรณ	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ
๓. นางสาวสุจิตตา มโหธร	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

๑. นายสุรพงษ์ อินทรถาวร	ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.
๒. นายภูเทพ ทวีโชติธนากุล	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
๓. นายนิติพันธุ์ ประจวบเหมาะ	ผู้อำนวยการสำนักการต่างประเทศ
๔. นายอภิชาติ บุญญะรังสรรค์	พนักงานไต่สวนชำนาญการพิเศษ
๕. นางสาวอพาลินท์ ลิ้มธเนศกุล	พนักงานไต่สวนชำนาญการ
๖. นายไสว ไชยแสง	พนักงานไต่สวนปฏิบัติการ
๗. นางสาวรุ่งรัตน์ ดำรงกุล	พนักงานไต่สวนปฏิบัติการ
๘. นายชิต บุญเงิน	พนักงานไต่สวนปฏิบัติการ
๙. นางสาวอลิสา รักบ้านเกิด	เจ้าหน้าที่ต่างประเทศปฏิบัติการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑. พันตำรวจเอก อมรฤทธิ์ คชกุล

ผู้เชี่ยวชาญประจำตัว

สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

พลตำรวจเอก ชัชวาลย์ สุขสมจิตร์

๒. พันตำรวจเอก สมควร พิงทรัพย์

ผู้ชำนาญการประจำตัว

สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

พลตำรวจเอก จักรทิพย์ ชัยจินดา

๓. พันตำรวจตรี ปุณณวิช อรรคนันท์

ผู้ช่วยดำเนินงานประจำตัว

สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

พลตำรวจเอก จักรทิพย์ ชัยจินดา

๔. นายวิฑูร สุรวัฒนนันท์

ผู้ช่วยดำเนินงานประจำตัว

สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ร้อยตำรวจตรี พงษ์นิวัฒน์ ยุทธภัณฑ์บริหาร

๕. ว่าที่ร้อยตรี วินัย ชาศรียาญโยค

ผู้เชี่ยวชาญประจำตัว

สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

นายสีมา สีมานันท์

๖. นายชานนท์ แก่นสวาท

ผู้ช่วยดำเนินงาน

สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

นายสีมา สีมานันท์

๗. สิบเอก จำปา จุมพล

ผู้ช่วยดำเนินงานประจำตัว

สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

นายประมุท สุตะบุตร

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการการวิสามัญฯ ตามข้อบังคับการประชุม คือ

นางธัญญา ศรีสุพรรณ

นิติกรชำนาญการพิเศษ

กลุ่มงานคณะกรรมการการวิสามัญ ๓

สำนักกรรมการ ๒

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๑๐ นาฬิกา

เมื่อกรรมการวิสามัญฯ มาครบองค์ประชุม พลตำรวจเอก ชัชวาลย์ สุขสมจิตร์ ประธาน
คณะกรรมการการวิสามัญฯ ได้กล่าวเปิดประชุม และดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม
สรุปผลได้ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

๑.๑ บุคคลภายนอกขออนุญาตเข้าร่วมประชุม คือ

๑) พันตำรวจเอก อมรฤทธิ คชกุล	ผู้เชี่ยวชาญประจำตัว
สมาชิกสมานิติบัญญัติแห่งชาติ
พลตำรวจเอก ชัชวาลย์ สุขสมจิตร์
๒) พันตำรวจเอก สมควร พึ่งทรัพย์	ผู้ชำนาญการประจำตัว
สมาชิกสมานิติบัญญัติแห่งชาติ
พลตำรวจเอก จักรทิพย์ ชัยจินดา
๓) พันตำรวจตรี ปุณณวิช อรรคนันท์	ผู้ช่วยดำเนินงานประจำตัว
สมาชิกสมานิติบัญญัติแห่งชาติ
พลตำรวจเอก จักรทิพย์ ชัยจินดา
๔) นายวิฑูร สุวัฒนนานนท์	ผู้ช่วยดำเนินงานประจำตัว
สมาชิกสมานิติบัญญัติแห่งชาติ
ร้อยตำรวจตรี พงษ์นิวัฒน์ ยุทธภัณฑ์บริหาร
๕) ว่าที่ร้อยตรี วินัย ชาศรียนุโยค	ผู้เชี่ยวชาญประจำตัว
สมาชิกสมานิติบัญญัติแห่งชาติ
นายสีมา สีมานนท์
๖) นายชานนท์ แก่นสวาท	ผู้ช่วยดำเนินงาน
สมาชิกสมานิติบัญญัติแห่งชาติ
นายสีมา สีมานนท์
๗) สิบเอก จำปา จุมพล	ผู้ช่วยดำเนินงานประจำตัว
สมาชิกสมานิติบัญญัติแห่งชาติ
นายประมุต สุตะบุตร

ที่ประชุมอนุญาต

๑.๒ แจ้งผลการประชุมคณะกรรมการวิสามัญ วันจันทร์ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ ที่ประชุมรับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

๒.๑ รับรองบันทึกการประชุม ครั้งที่ ๙ วันพุธที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ และมีมติ
เผยแพร่บันทึกการประชุม

ที่ประชุมมีมติให้เลื่อนการรับรองบันทึกการประชุมไปในคราวถัดไป

๒.๒ นำเสนอร่างบันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๐ วันศุกร์ที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐
ที่ประชุมรับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

- พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. (ทบทวนมาตรการการพิจารณา เริ่มหมวด ๕ การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน)

หมวด ๕ การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน

ไม่มีการแก้ไข

ส่วนที่ ๑ การยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน
และการตรวจสอบ

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๐๐

มีการแก้ไข

มาตรา ๑๐๐ ในการดำเนินการตามมาตรา ๒๘ (๓) อย่างน้อยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.

(๑) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๒) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(๓) ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ

(๔) ข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ
ศาลยุติธรรม ซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อธิบดีผู้พิพากษาขึ้นไป

(๕) ข้าราชการตุลาการศาลปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครอง
และวิธีพิจารณาคดีปกครอง ซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อธิบดีศาลปกครองชั้นต้นขึ้นไป

(๖) ข้าราชการอัยการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ
ซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อธิบดีอัยการขึ้นไป

(๗) ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง

(๘) ตำแหน่งอื่นตามที่กฎหมายอื่นกำหนดให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน

(๙) ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิก
สภาท้องถิ่น ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

คู่สมรสตามวรรคหนึ่งให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้
จดทะเบียนสมรสด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๒๕ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็น
การเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคล
ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำการนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้

สิทธิหรือเสรีภาพเช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น

สิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ แม้ยังไม่มีกฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับ บุคคลหรือชุมชนย่อมสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๓๗ บุคคลย่อมมีสิทธิในทรัพย์สินและการสืบมรดก

ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค การป้องกันประเทศ หรือการได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น และต้องชดเชยค่าทดแทนที่เป็นธรรมภายในเวลาอันควรแก่เจ้าของตลอดจนผู้ทรงสิทธิบรรดาที่ได้รับความเสียหายจากการเวนคืนโดยคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะ ผลกระทบต่อผู้ถูกเวนคืน รวมทั้งประโยชน์ที่ผู้ถูกเวนคืนอาจได้รับการเวนคืนนั้น

การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ให้กระทำเพียงเท่าที่จำเป็นต้องใช้เพื่อการที่บัญญัติไว้ในวรรคสาม เว้นแต่เป็นการเวนคืนเพื่อนำอสังหาริมทรัพย์ที่เวนคืนไปชดเชยให้เกิดความเป็นธรรมแก่เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืนตามที่กฎหมายบัญญัติ

กฎหมายเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ต้องระบุวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนและกำหนดระยะเวลาการเข้าใช้อสังหาริมทรัพย์ให้ชัดเจน ถ้ามิได้ใช้ประโยชน์เพื่อการนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนดหรือมีอสังหาริมทรัพย์เหลือจากการใช้ประโยชน์ และเจ้าของเดิมหรือทายาทประสงค์จะได้คืน ให้คืนแก่เจ้าของเดิมหรือทายาท

ระยะเวลาการขอคืนและการคืนอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืนที่มีได้ใช้ประโยชน์หรือที่เหลือจากการใช้ประโยชน์ให้แก่เจ้าของเดิมหรือทายาท และการเรียกคืนค่าทดแทนที่ชดเชยไปให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การตรากฎหมายเวนคืนอสังหาริมทรัพย์โดยระบุเจาะจงอสังหาริมทรัพย์หรือเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืนตามความจำเป็น มิให้ถือว่าเป็นการขัดต่อมาตรา ๒๖ วรรคสอง

มาตรา ๖๓ รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน และจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๑๘๔ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้อง

(๑) ไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๒) ไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือ รัฐวิสาหกิจอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือ บริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

(๓) ไม่รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ จากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือ รัฐวิสาหกิจเป็นพิเศษนอกเหนือไปจากที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ปฏิบัติต่อ บุคคลอื่น ๆ ในธุรกิจการงานปกติ

(๔) ไม่กระทำการใด ๆ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม อันเป็นการขัดขวางหรือ แทรกแซงการใช้สิทธิหรือเสรีภาพของหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนโดยมิชอบ

มาตรานี้มิให้ใช้บังคับในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภารับ เบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ เงินปีพระบรมวงศานุวงศ์ หรือเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกัน และมีให้ใช้ บังคับในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภารับหรือดำรงตำแหน่งกรรมการของ รัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา หรือกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในการบริหารราชการแผ่นดินที่ เกี่ยวกับกิจการของสภา หรือกรรมการตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ

ให้นำ (๒) และ (๓) มาบังคับใช้แก่ **คู่สมรสและบุตร**ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา และ **บุคคลอื่นซึ่งมิใช่คู่สมรสและบุตร**ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิก วุฒิสภานั้นที่ดำเนินการในลักษณะผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายจาก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาให้กระทำการตามมาตรานี้ด้วย

ข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญที่รอการพิจารณา

คำว่า “คู่สมรส” ตามรัฐธรรมนูญหมายถึง คู่สมรสตามกฎหมาย “ต้องจดทะเบียน สมรส” การตีความตามพจนานุกรมต้องพิจารณาความเหมาะสม ทั้งนี้ หากบัญญัติกรณี “**ผู้ตรวจสอบ ถือครองแทน**” จะเหมาะสมกว่า

อย่างไรก็ดี คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอความเห็นว่ บทบัญญัติตามวรรคสอง ดังกล่าว เป็นการบัญญัติเพื่ออุดช่องว่างของกฎหมายที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่สามารถเข้าไป ตรวจสอบคู่สมรสตามวรรคสองได้ อีกทั้งการตรวจสอบการถือทรัพย์สินในฐานะ “**ผู้ตรวจสอบ ถือครองแทน**” นั้น การตรวจสอบเป็นไปได้ยาก

ประเด็นอภิปราย

คณะกรรมการวิสามัญ ได้ตั้งข้อสังเกตประเด็นขอบเขตของคำว่า “คู่สมรส” ดังนี้

๑) ตามกฎหมาย จะหมายถึง “ต้องจดทะเบียนสมรส” เท่านั้น

๒) กรณีที่ให้รวมถึงผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสด้วย อาจหมายถึง กรณีที่หย่าแล้วแต่ยังอยู่ด้วยกันในทางพฤตินัย และกรณีที่ไม่เคยจดทะเบียนเลยแต่อยู่ด้วยกันในทางพฤตินัยมาตลอด ทั้งนี้ อาจต้องพิจารณาถึงความหมายที่ชัดเจนและต้องพิจารณาว่า จุดตัดของคำว่า “อยู่กิน” นั้นคืออะไร ต้องใช้ระยะเวลาเพียงใดถึงจะถือว่าไม่ได้อยู่กินกันแล้ว

๓) กรณีที่หย่าแล้วแต่อยู่บ้านเดียวกัน และไม่มีความสัมพันธ์ใด ๆ เลย จะอยู่ในขอบเขตที่ต้องยื่นบัญชีด้วยหรือไม่

๔) ผู้นับถือศาสนาอิสลาม กรณีที่มีภรรยาหลายคน ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินอย่างไร ซึ่งในทางปฏิบัติภรรยาดังกล่าวจะมีการจดทะเบียนสมรสถูกต้องตามหลักของศาสนาอิสลาม และจะถือว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นของครอบครัวเดียวกันด้วย

๕) กรณีนี้จะเชื่อมโยงกับประเด็นในหมวด ๖ การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคล และประโยชน์ส่วนรวม มาตรา ๑๒๓ ถึงมาตรา ๑๒๕ ประเด็นคู่สมรส จึงต้องพิจารณาถึงความสอดคล้องด้วย

๖) ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา มาตรา ๑๘๔ วรรคท้าย ใช้คำว่า “คู่สมรสและบุตร” และ “บุคคลอื่นซึ่งมิใช่คู่สมรสและบุตร” จึงอาจนำคำว่า “บุคคลอื่นซึ่งมิใช่คู่สมรส” มาใช้กับมาตรานี้ แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาว่าการบัญญัติดังกล่าวในมาตรานี้ จะขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ซึ่งอาจนำไปบัญญัติไว้ในเรื่องของการตรวจสอบให้ครอบคลุม ขยายความถึงคู่สมรสที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสด้วย เช่น หากพบจากการตรวจสอบให้สำนักงาน ป.ป.ช. มีอำนาจสั่งให้บุคคลดังกล่าวยื่นบัญชีทรัพย์สินด้วยก็ได้

๗) กฎหมายของต่างประเทศ บางประเทศจะมีเรื่องของการใช้ชีวิตร่วมกันของกลุ่ม ร่วมเพศ จึงมีกฎหมายหลายเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มบุคคลดังกล่าว

๘) ความตามวรรคสองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีการตรวจสอบถึง “ผู้ถือครองแทน” ด้วยเนื่องจากปรับให้เข้ากับสภาพการณ์ของคนไทย

๙) แนวคำพิพากษาของศาลฎีกา กรณีทรัพย์สินที่ทำมาหาได้ร่วมกันของสามีภรรยา ที่มีได้จดทะเบียนสมรส นั้น ศาลได้วางหลักไว้ว่า ทรัพย์สินที่ร่วมกันทำมาหาได้ด้วยกันมา ย่อมเป็นกรรมสิทธิ์ร่วมหรือเป็นเจ้าของร่วมกัน โดยแต่ละฝ่ายมีกรรมสิทธิ์หรือเป็นเจ้าของร่วมในทรัพย์สิน ดังกล่าวคนละส่วนเท่า ๆ กัน

๑๐) คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจในการให้บุคคลใดมาให้ถ้อยคำ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อประโยชน์ในการไต่สวน ได้อยู่แล้วตามมาตรา ๓๓ จึงเห็นว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจครอบคลุมในการตรวจสอบอยู่แล้ว

กรรมาธิการวิสามัญในฐานผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (กรธ.) และผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้แสดงความคิดเห็นว่า ปัจจุบันโลกเปลี่ยนแปลงไปมาก โดยเฉพาะเรื่องของการจดทะเบียนสมรสและค่านำนานามรวมถึงการเปลี่ยนนามสกุลตามสามี ดังนั้น จึงต้องพิจารณาถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายนี้ ซึ่งจะสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๖๓ คือต้องจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด ทั้งนี้ เรื่องของ

สิทธิในทรัพย์สิน ก็ได้มีการรับรองไว้แล้วในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓๗ ซึ่งกำหนดว่าขอบเขตของทรัพย์สินเป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ และเรื่องของการรับรองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ในมาตรา ๒๕ ที่กำหนดว่าถ้าไม่มีกฎหมายจำกัดสิทธิเสรีภาพ ย่อมกระทำการใด ๆ ได้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องเขียนกำหนดมาตรการตรวจสอบไว้ให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับสภาพของสังคมให้มากที่สุด แต่ก็ต้องพิจารณาเป็นรายกรณีไป

ผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. ได้ชี้แจงและแสดงความคิดเห็นดังนี้

๑) ความตามวรรคสองนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบ และให้มีการตรวจสอบบัญชีไปถึงคู่สมรสที่ได้จดทะเบียนด้วยแล้วนั้น อาจนำไปกำหนดไว้ในส่วนของมาตรา ๑๐๓ ดังนี้

“มาตรา ๑๐๓ การยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ยื่นพร้อมหลักฐานที่พิสูจน์ความอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สิน รวมทั้งหลักฐานการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยในกรณียื่นเป็นเอกสารผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้า พร้อมทั้งจัดทำรายละเอียดของเอกสารประกอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นด้วย ทั้งนี้ ทรัพย์สินและหนี้สินที่ต้องแสดงรายการ ให้รวมทั้งทรัพย์สินและหนี้สินในต่างประเทศ และให้รวมถึงทรัพย์สินของบุคคลดังกล่าวที่มอบหมายให้อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมด้วย ซึ่งทรัพย์สินที่อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่นให้หมายความรวมถึงบุคคลที่เคยอยู่กินกันฉันสามีภริยาด้วยหรือหย่าขาดจากกันก่อนเข้ารับตำแหน่งที่มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินนั้น”

๒) กฎหมายต่างประเทศจะมีมาตรฐานรวมขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organisation for Economic Co-operation and Development : OECD) กล่าวคือ ผู้ที่เป็นข้าราชการก็ต้องยื่นอยู่แล้ว ส่วนที่จดทะเบียนหรือบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะก็ต้องยื่น รวมถึงผู้ที่มีความสัมพันธ์ทางกฎหมายที่คล้ายคลึงกับการสมรสที่ต้องยื่นด้วย แต่จะไม่รวมถึงภรรยาคนที่สอง และคนที่สาม

๓) เดิมกฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้ซึ่งในบางครั้งมีผู้ที่ประสงค์จะยื่นแต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ไม่มีอำนาจที่จะตรวจสอบ ดังนั้น จึงเห็นว่าควรที่จะกำหนดไว้แต่อาจพิจารณาเป็นรายกรณี

๔) การพิสูจน์ถึงจุดตัดของคำว่า “อยู่กิน” นั้นต้องพิสูจน์จากข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ประกอบให้เห็นถึงเจตนาที่แท้จริงด้วย ซึ่งบางคนอาจจะไม่ได้อยู่บ้านเดียวกันแต่ภายในรั้วเดียวกัน จึงต้องมีการพิสูจน์ถึงทรัพย์สินว่ามีการใช้ร่วมกันหรือไม่ มีกิจกรรมร่วมกันหรือไม่ มีการเคลื่อนไหวของบัญชีระหว่างทั้งคู่หรือไม่

สรุปข้อเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสอง เป็น ๔ แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ ๑

คู่สมรสตามวรรคหนึ่งให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งพิสูจน์ได้ว่าอยู่กินกันฉันสามีภริยา โดยมีได้จดทะเบียนสมรส

แนวทางที่ ๒

คู่สมรสตามวรรคหนึ่งให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส และให้รวมถึงบุคคลอื่นซึ่งมิใช่คู่สมรส

แนวทางที่ ๓

คู่สมรสตามวรรคหนึ่งให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งบุคคลอื่นซึ่งมิใช่คู่สมรสแต่ได้พิสูจน์ได้ว่าอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส

แนวทางที่ ๔

คู่สมรสตามวรรคหนึ่งให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

ผลการประชุม : ที่ประชุมมีมติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๐๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๐๐ ในการดำเนินการตามมาตรา ๒๘ (๓) อย่างน้อยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.

(๑) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๒) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(๓) ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ

(๔) ข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ศาลยุติธรรม ซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อธิบดีผู้พิพากษาขึ้นไป

(๕) ข้าราชการตุลาการศาลปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง ซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อธิบดีศาลปกครองชั้นต้นขึ้นไป

(๖) ข้าราชการอัยการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ ซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อธิบดีอัยการขึ้นไป

(๗) ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง

(๘) ตำแหน่งอื่นตามที่กฎหมายอื่นกำหนดให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน

(๙) ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

คู่สมรสตามวรรคหนึ่งให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด”

มาตรา ๑๐๑

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๐๑ เจ้าพนักงานของรัฐตำแหน่งใดจะต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด โดยให้นำความในวรรคสองของมาตรา ๑๐๐ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

ประเด็นอภิปราย

พลเรือเอก ศักดิ์สิทธิ์ เชิดบุญเมือง เสนอแก้ไขเพิ่มเติม เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๐๑ เจ้าพนักงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่งใดจะต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด โดยให้นำความในวรรคสองของมาตรา ๑๐๐ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม”

ทั้งนี้ สืบเนื่องจากได้เคยมีการอภิปรายในประเด็นข้างต้นแล้ว ซึ่งการเสนอในครั้งนี้ เพื่อให้บันทึกไว้ว่ากฎหมายฉบับนี้ต้องครอบคลุมเจ้าพนักงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นผู้มีส่วนในกระบวนการทุจริต ซึ่งหากผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. กับผู้แทน กรธ. ได้ปรึกษารื้อกันแล้วว่าจะมีการประกาศตามมาในภายหลังซึ่งจะครอบคลุมทั้งหมดแล้วก็ไม่ต้องแก้ไขเพิ่มเติมและให้คงไว้ตามร่างเดิมได้

ผลการประชุม : ที่ประชุมมีมติให้คงไว้ตามร่างเดิม

มาตรา ๑๐๒

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๐๒ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งใดต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๑๐๐ และมาตรา ๑๐๑ แล้ว ให้เผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป และให้แจ้งให้หน่วยงานต้นสังกัดทราบด้วย

ผลการประชุม : ที่ประชุมมีมติให้คงไว้ตามร่างเดิม

มาตรา ๑๐๓

รอการพิจารณา

มาตรา ๑๐๓ การยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ยื่นพร้อมหลักฐานที่พิสูจน์ความอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สิน รวมทั้งหลักฐานการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยในกรณียื่นเป็นเอกสารผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้า พร้อมทั้งจัดทำรายละเอียดของเอกสารประกอบบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นด้วย ทั้งนี้ ทรัพย์สินและหนี้สินที่ต้องแสดงรายการ ให้รวมทั้งทรัพย์สินและหนี้สินในต่างประเทศ และให้รวมถึงทรัพย์สินของบุคคลดังกล่าวที่มอบหมายให้อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมด้วย

หลักเกณฑ์ ระยะเวลา การขยายระยะเวลา วิธีการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และหลักฐานประกอบตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด โดยอาจกำหนดให้ยื่นด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ การกำหนดดังกล่าวให้คำนึงถึงวิวัฒนาการของเทคโนโลยี และกำหนดให้สอดคล้องกับการใช้อิเล็กทรอนิกส์แทนการใช้เอกสารได้ด้วย ระยะเวลาที่กำหนดให้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวต้องไม่น้อยกว่าหกสิบวัน

การยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามวรรคหนึ่ง ให้ยื่นตามกำหนด ดังต่อไปนี้

(๑) ตำแหน่งตามมาตรา ๑๐๐ (๑) (๒) (๓) และ (๔) ให้ยื่นเมื่อเข้ารับตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่ง

(๒) ตำแหน่งตามมาตรา ๑๐๐ (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) และตำแหน่งอื่นที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด นอกจาก (๑) ให้ยื่นเมื่อเข้ารับตำแหน่งและเมื่อพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ และทุกสามปีตลอดเวลาที่ยังดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในกรณีตาม (๑) ถ้าพ้นจากตำแหน่งและได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเดิมหรือตำแหน่งใหม่ภายในหนึ่งเดือน ผู้นั้นไม่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินกรณีพ้นจากตำแหน่งและกรณีเข้าดำรงตำแหน่งใหม่ **แต่ไม่ต้องห้าม**ที่ผู้นั้นจะยื่นเพื่อเป็นหลักฐาน

ในกรณีตาม (๑) หรือ (๒) ถ้าเจ้าพนักงานของรัฐผู้ใดได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินด้วย เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นไม่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินใหม่ **แต่ไม่ต้องห้าม**ที่ผู้นั้นจะยื่นเพื่อเป็นหลักฐาน

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๒๓๔ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ไต่สวนและมีความเห็นกรณีมีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ใดมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง เพื่อดำเนินการต่อไปตามรัฐธรรมนูญหรือตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๒) ไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม เพื่อดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๓) กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่ของรัฐยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ รวมทั้งตรวจสอบและเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลดังกล่าว ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๔) หน้าที่และอำนาจอื่นที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (๑) (๒) และ (๓) ให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่จะต้องจัดให้มีมาตรการหรือแนวทางที่จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพ เกิดความรวดเร็ว สุจริต และเที่ยงธรรม ในกรณีจำเป็นจะมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตดำเนินการแทนในเรื่อง

ที่มีใช้เป็นความผิดร้ายแรง หรือที่เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐบางระดับ หรือกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของหน่วยธุรการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นผู้ดำเนินการสอบสวนหรือไต่สวนเบื้องต้นตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตก็ได้

มาตรา ๒๓๕ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๓๖ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือมีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเฉพาะที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินผู้ใดมีพฤติการณ์ตามมาตรา ๒๓๔ (๑) ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไต่สวนข้อเท็จจริง และหากมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เห็นว่าผู้นั้นมีพฤติการณ์หรือกระทำความผิดตามที่ไต่สวนให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าเป็นกรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้เสนอเรื่องต่อศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย ทั้งนี้ ให้นำความในมาตรา ๒๒๖ วรรคเจ็ด มาใช้บังคับแก่การพิจารณาพิพากษาของศาลฎีกาโดยอนุโลม

(๒) กรณีอื่นนอกจาก (๑) ให้ส่งสำนวนการไต่สวนไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือดำเนินการอื่นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

การไต่สวนข้อเท็จจริงและมีมติตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

เมื่อศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองประทับรับฟ้อง ให้ผู้ถูกกล่าวหาหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าจะมีคำพิพากษา เว้นแต่ศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ในกรณีที่ศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่มีความผิดหรือกระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหา แล้วแต่กรณี ให้ผู้ต้องคำพิพากษานั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่ และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น และจะเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกินสิบปีด้วยหรือไม่ก็ได้

ผู้ใดถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไม่ว่าในกรณีใด ผู้นั้นไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตลอดไป และไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ

ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหามีความผิดฐานร่ำรวยผิดปกติหรือทุจริตต่อหน้าที่ ให้ริบทรัพย์สินที่ผู้นั้นได้มาจากการกระทำความผิด รวมทั้งบรรดาทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ได้มาแทนทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

การพิจารณาของศาลฎีกาและศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้นำสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็น

หลักในการพิจารณา และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ให้ศาลมีอำนาจได้สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้

ให้นำมาตรานี้มาใช้บังคับแก่กรณีที่บุคคลตามมาตรา ๒๓๔ (๓) จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้นด้วยโดยอนุโลม

พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“อิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า การประยุกต์ใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ไฟฟ้า คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า หรือวิธีอื่นใดในลักษณะคล้ายกัน และให้หมายความรวมถึงการประยุกต์ใช้วิธีการทางแสง วิธีการทางแม่เหล็ก หรืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้วิธีต่าง ๆ เช่นว่านั้น

“ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า ธุรกรรมที่กระทำขึ้นโดยใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน

มาตรา ๓๕ คำขอ การอนุญาต การจดทะเบียน คำสั่งทางปกครอง การชำระเงิน การประกาศหรือการดำเนินการใด ๆ ตามกฎหมายกับหน่วยงานของรัฐหรือโดยหน่วยงานของรัฐ ถ้าได้กระทำในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกาให้นำพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับและให้ถือว่ามีผลโดยชอบด้วยกฎหมายเช่นเดียวกับการดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายในเรื่องนั้นกำหนด ทั้งนี้ ในพระราชกฤษฎีกาอาจกำหนดให้บุคคลที่เกี่ยวข้องต้องกระทำหรืองดเว้นกระทำการใด ๆ หรือให้หน่วยงานของรัฐออกระเบียบเพื่อกำหนดรายละเอียดในบางกรณีด้วยก็ได้

ในการออกพระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่ง พระราชกฤษฎีกาดังกล่าวอาจกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจบริการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ต้องแจ้งให้ทราบ ต้องขึ้นทะเบียน หรือต้องได้รับใบอนุญาต แล้วแต่กรณี ก่อนประกอบกิจการก็ได้ ในกรณีนี้ให้นำบทบัญญัติในหมวด ๓ และบทกำหนดโทษที่เกี่ยวข้องมาใช้บังคับโดยอนุโลม

กฎหมายที่เทียบเคียง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยกรรณิชนัยและประธานกรรมการตุลาการ

พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๓๒ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทรงกรมเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะตามที่มีอยู่จริงในวันที่เข้ารับตำแหน่งหรือวันที่พ้นจากตำแหน่งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง แล้วแต่กรณี ตามแบบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประมวลกำหนด

มาตรา ๑๐๓/๑๖ นอกสภากฎหมายพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประจำจังหวัดพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) มีอายุครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์

(๓) ลาออก

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐๓/๑๑ หรือกระทำผิดฝ่าฝืนมาตรา ๑๐๓/๑๔

(๕) กระทำผิดฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

(๖) กระทำผิดใดอันมีลักษณะเป็นความผิดเกี่ยวกับพรรคขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๗) ในกรณีที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าพันคนซึ่งชื่อร้องขอต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าควรสมควรป้องกันและปราบปรามการทุจริตประจำจังหวัดผู้ใด กระทำผิดขาดความเที่ยงธรรม ลงใจฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือมีพฤติกรรมที่เป็นควรเสื่อมเสียแก่เกียรติศักดิ์ของพรรคดำรงตำแหน่งอย่างร้ายแรง

(๘) คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่ากระทำผิดทุจริตต่อหน้าที่หรือฉ้อราษฎร์บังหลวง หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติหรือลงใจไม่เย็นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบหรือลงใจเย็นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

(๙) คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้พ้นจากตำแหน่ง

ในกรณีที่กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประจำจังหวัดผู้ใดถูกกล่าวหาตาม (๗) หรือ (๘) หรือในกรณีที่มิเหตุอันควร คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจกำหนดให้กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประจำจังหวัดผู้นั้นยุติการปฏิบัติหน้าที่ไว้ก่อนก็ได้

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๑๐๗ ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ใดไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามเวลาที่กำหนด ให้สำนักงานมีหนังสือแจ้งให้บุคคลดังกล่าวทราบโดยทางไปรษณีย์ตอบรับหรือทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ พร้อมทั้งกำหนดเวลาที่ขยายให้ซึ่งต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง เมื่อครบกำหนดดังกล่าวแล้วถ้าผู้นั้นยังไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ให้สำนักงานเสนอเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการต่อไป

เมื่อปรากฏว่าบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินหรือเอกสารประกอบที่ได้รับมาตามวรรคหนึ่ง ไม่ครบถ้วนหรือมีข้อมูลคลาดเคลื่อน และไม่มีพฤติการณ์อันเชื่อได้ว่ามีเจตนาปกปิดทรัพย์สินหรือหนี้สิน ให้เลขาธิการแจ้งให้บุคคลดังกล่าวดำเนินการให้ครบถ้วนหรือถูกต้องภายในระยะเวลาที่เลขาธิการกำหนด

ข้อสังเกตคณะกรรมการพิจารณาข้าราชการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ... (คณะกรรมการศึกษาล่วงหน้า)

๑) ประเด็นการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินยังขาดการกำหนดกรอบและระยะเวลา (มาตรา ๑๐๓) เพราะกรณีการยื่นทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ (พรป.ป.ช. ๒๕๔๒) จะกำหนดกรอบ

ระยะเวลาการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน “ที่มีอยู่จริง ณ วันที่เข้ารับตำแหน่ง หรือวันที่พ้นจากตำแหน่ง” เป็นต้น แต่ประเด็นดังกล่าวยังไม่ปรากฏในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

๒) ประเด็นการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินอันเป็นเท็จ

กรณีการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินอันเป็นเท็จ ควรเป็นการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินอันเป็นเท็จในจำนวนมูลค่าสูง หรือมีเจตนาทุจริต ซึ่งมีใช้การหลงผิดหรือผิดหลงเล็กน้อย เช่น หลกสิบ หลกร้อย หรือหลักพัน เป็นต้น โดยต้องพิจารณาถึงพฤติการณ์ด้วย เพราะกรณี “จงใจ” ศาลต้องพิจารณาและพิสูจน์ความเป็นเท็จ ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีมาตรฐานกลาง ดังนั้น เพื่อป้องกันปัญหาคลุมเครือและเป็นการวางกรอบการทำงาน จึงควรนำบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคเจ็ดมาบัญญัติไว้ในส่วนนี้ กล่าวคือ “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้นด้วย” ทั้งนี้ การบัญญัติดังกล่าวจะเป็นการบัญญัติให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐

คำแปรญัตติ

นางสุรางคณา วายุภาพ เสนอคำแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสอง เป็นดังนี้

“หลักเกณฑ์ ระยะเวลา การขยายระยะเวลา วิธีการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และหลักฐานประกอบตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด โดยอาจกำหนดให้ยื่นด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ การกำหนดดังกล่าวให้คำนึงถึงวิวัฒนาการของเทคโนโลยี และกำหนดให้สอดคล้องกับการใช้อิเล็กทรอนิกส์แทนการใช้เอกสารได้ด้วย โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ระยะเวลาที่กำหนดให้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวต้องไม่น้อยกว่าหกสิบวัน”

ข้อสังเกตที่คณะกรรมการวิสามัญพิจารณา

พฤติกรรมของผู้ที่จงใจทุจริต หรือจงใจยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินอันเป็นเท็จ ซึ่งควรบัญญัติให้ชัดเจน เพื่อเป็นการป้องกันการถูกนำไปเป็นเครื่องมือทางการเมืองต่อไป

ทั้งนี้ ในทางปฏิบัติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีหนังสือแจ้งไปยังผู้มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน เพื่อประกอบการตรวจสอบว่าจงใจหรือไม่จงใจ รวมทั้งดูรายการความเคลื่อนไหวทางบัญชีโดยละเอียด

ประเด็นอภิปราย

ประเด็นที่ ๑ เรื่อง คำว่า “ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์”

พลเรือเอก ศักดิ์สิทธิ์ เชิดบุญเมือง เสนอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๐๓ วรรคสอง เป็นดังนี้

“หลักเกณฑ์ ระยะเวลา การขยายระยะเวลา วิธีการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และหลักฐานประกอบตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด โดยอาจกำหนดให้ยื่นด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ การกำหนดดังกล่าวให้คำนึงถึงวิวัฒนาการของเทคโนโลยี และกำหนดให้สอดคล้องกับการใช้ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์แทนการใช้เอกสารได้ด้วย ระยะเวลาที่กำหนดให้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวต้องไม่น้อยกว่าหกสิบวัน”

ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้แสดงความคิดเห็นว่า คำว่า “อิเล็กทรอนิกส์” จะมีความหมายที่กว้างกว่า ซึ่งคำว่า “โดยอาจกำหนดให้ยื่นด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์” นั้นจะสอดคล้องกับบทนิยามคำว่า “ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์” ของกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้น การใช้ถ้อยคำว่า “และกำหนดให้สอดคล้องกับการใช้อิเล็กทรอนิกส์แทนการใช้เอกสารได้ด้วย” จึงเป็นการบัญญัติเพื่อให้ถ้อยคำมีความสอดคล้องกัน

กรรมาธิการวิสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นว่า กฎหมายหลายฉบับจะใช้คำว่า “สื่ออิเล็กทรอนิกส์” ทั้งนี้เนื่องจาก คำว่า “อิเล็กทรอนิกส์” อาจจะหมายถึงเรื่องของวงจรสายสัญญาณ ก็ได้ แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาถึงเจตนารมณ์ของมาตรานี้ ซึ่งต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมในการใช้ประโยชน์ในกรณีที่น่าจะเป็นเรื่องของสารสนเทศ เรื่องของธุรกรรมประกอบกับเอกสารเหล่านี้อาจจะนำไปเป็นหลักฐานทางคดีด้วย จึงควรบัญญัติให้ชัดเจน

ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้ชี้แจงว่า กฎหมายธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ จะกำหนดไว้ว่า “ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์” จะครอบคลุม ๒ เรื่อง คือ ธุรกรรมทางแพ่ง และธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐ ซึ่งจะปรากฏในพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๓๕ ซึ่งมีความหมายที่จำกัด ดังนั้น หากนำมาใช้กับมาตรานี้ อาจทำให้มีความหมายที่แคบลงและไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานของสำนักงาน ป.ป.ช. ได้

กรรมาธิการวิสามัญในฐานะผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. ได้แสดงความคิดเห็นว่า ตามเจตนารมณ์ของมาตรานี้ คือ เรื่องของการยื่นบัญชีทรัพย์สิน โดยเฉพาะบัญชีที่ต้องยื่นจะเป็นพยานเอกสารเบื้องต้น และเมื่อได้ตรวจสอบแล้วพบถึงความผิดปกติก็จะสามารถนำไปเป็นหลักฐานในการดำเนินคดีต่อไปได้

ประเด็นที่ ๒ เรื่อง คำว่า “การยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินยังขาดการกำหนดกรอบและระยะเวลา”

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๒ จะกำหนดกรอบระยะเวลาการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน “ที่มีอยู่จริงในวันที่เข้ารับตำแหน่งหรือวันที่พ้นจากตำแหน่ง” แต่ประเด็นดังกล่าวยังไม่ปรากฏในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

กรรมาธิการวิสามัญในฐานะผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. ได้ชี้แจงว่า ประเด็นนี้สืบเนื่องมาจากตามกฎหมายเดิมกำหนดให้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่เข้ารับตำแหน่งหรือวันที่พ้นจากตำแหน่ง แต่กำหนดระยะเวลาให้ยื่นเอกสารได้ภายใน ๓๐ วัน ซึ่งในร่าง

พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดแนวทางการยื่นบัญชีไว้ในมาตรา ๑๐๓ วรรคสอง ว่าเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะกำหนดหลักเกณฑ์ ระยะเวลา การขยายระยะเวลา วิธีการยื่นบัญชีทรัพย์สินได้

กรรมาธิการวิสามัญ ได้ตั้งข้อสังเกตว่าประเด็นการให้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการกำหนดหลักเกณฑ์ ระยะเวลา การขยายระยะเวลา วิธีการยื่นบัญชีทรัพย์สิน นั้น ควรตั้งเป็นข้อสังเกตไว้ท้ายรายงานด้วยหรือไม่

กรรมาธิการวิสามัญในฐานะผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. ได้ตั้งข้อสังเกตว่าตามกฎหมายเดิมกำหนดให้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่เข้ารับตำแหน่ง วันที่พ้นจากตำแหน่ง หรือวันที่พ้นจากตำแหน่งมาแล้วหนึ่งปี และกำหนดระยะเวลาให้ยื่นเอกสารได้ภายใน ๓๐ วัน

ประเด็นที่ ๓ เรื่อง การยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่ผิดหลงหรือมิได้มีเจตนาอันเป็นเท็จ

กรรมาธิการวิสามัญในฐานะผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. ได้ชี้แจงว่าตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๐๓/๑๖ (๘) กำหนดว่าให้กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประจำจังหวัดพ้นจากตำแหน่งเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่ากระทำการทุจริตต่อหน้าที่หรือร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติหรือจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบหรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ซึ่งในทางปฏิบัติเมื่อมีหนังสือแจ้งให้ยื่นบัญชีหรือข้อมูลแล้วไม่ยื่นบัญชีภายในกำหนดก็มีความผิดตามมาตรา ๒๓๕ วรรคท้าย ได้กำหนดขอบเขตไว้อยู่แล้วว่า “ต้องมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้นด้วยโดยอนุโลม” จึงแสดงให้เห็นว่าต้องมีเจตนาพิเศษเพิ่มขึ้นมาด้วย

ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้ชี้แจงว่า ตามมาตรา ๑๐๗ แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ กำหนดว่า ถ้าผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ไม่ยื่นบัญชีภายในเวลาที่กำหนดไว้ ให้สำนักงานมีหนังสือแจ้งให้บุคคลดังกล่าวทราบและให้มายื่นเอกสารภายในกำหนดเวลาถือว่าเป็นการแจ้งรอบที่สอง แต่หากแจ้งแล้วก็ไม่มายื่นบัญชีอีกก็ให้สำนักงานเสนอเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการต่อไป แต่ทั้งนี้หากปรากฏว่าบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินหรือเอกสารดังกล่าวยื่นมาไม่ครบถ้วนหรือมีข้อมูลคลาดเคลื่อน และไม่มีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาปกปิดทรัพย์สินหรือหนี้สิน ให้เลขาธิการแจ้งให้บุคคลดังกล่าวดำเนินการให้ครบถ้วนหรือถูกต้องภายในระยะเวลาที่เลขาธิการกำหนด จึงถือได้ว่าการกำหนดในมาตราดังกล่าวเป็นการกำหนดให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้นกว่าเดิม

ประเด็นที่ ๔ เรื่อง การใช้ถ้อยคำว่า “แต่ไม่ต้องห้าม”

ความตอนท้ายของวรรคสี่ และวรรคห้า ใช้ถ้อยคำว่า “แต่ไม่ต้องห้ามที่ผู้นั้นจะยื่นเพื่อเป็นหลักฐาน” เหตุใดจึงไม่ใช่คำว่า “แต่ไม่ห้ามที่ผู้นั้นจะยื่นเพื่อเป็นหลักฐาน”

ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้ชี้แจงว่า การใช้ถ้อยคำดังกล่าวเพื่อให้เกิดความสละสลวยของประโยคเท่านั้น แต่ทั้งนี้ก็มีความหมายอย่างเดียวกัน

ประเด็นที่ ๕ เรื่อง การยื่นหลักฐานการยื่นภาษี

กรมการวิสามัญในฐานะผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. ได้แสดงความคิดเห็นว่าการยื่นหลักฐานภาษีเงินได้ควรยื่นหลักฐานการยื่นภาษีในทุกปีภาษีในระหว่างที่ดำรงตำแหน่งอยู่ด้วย เพื่อความสะดวกต่อการตรวจสอบและการคำนวณรายได้ของบุคคลดังกล่าว

ผลการประชุม : ที่ประชุมได้รื้อการพิจารณาประเด็นหลักฐานการยื่นภาษีเงินได้ ควรยื่นหลักฐานการยื่นภาษีในทุกปีภาษีระหว่างดำรงตำแหน่ง แทนการยื่นเพียงปีภาษีเดียว คือในรอบปีที่ผ่านมา (ก่อนที่จะพ้นจากตำแหน่ง) ในการนี้ ที่ประชุมเสนอแนวทางให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประเมินเบื้องต้นก่อน และหากมีข้อสังเกตที่ควรมีการตรวจสอบหลักฐานการยื่นภาษีสามารถประสานกับกรมสรรพากรเพื่อขอข้อมูลการยื่นภาษีแทน เพราะหากเกิดการผิดพลาดไม่ยื่นหลักฐานการยื่นภาษีมีบทลงโทษ รวมทั้งรื้อการพิจารณาคำแปรญัตติ ทั้งนี้ ในเบื้องต้นแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสามเป็นดังนี้

“การยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามวรรคหนึ่ง ให้ยื่นตามกำหนด ดังต่อไปนี้

(๑) ตำแหน่งตามมาตรา ๑๐๐ (๑) (๒) (๓) และ (๔) ให้ยื่นเมื่อเข้ารับตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่ง

(๒) ตำแหน่งตามมาตรา ๑๐๐ (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) และตำแหน่งอื่นที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด นอกจาก (๑) ให้ยื่นเมื่อเข้ารับตำแหน่งและเมื่อพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ และทุกสามปีตลอดเวลายังดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ”

มาตรา ๑๐๔

รื้อการพิจารณา

มาตรา ๑๐๔ เพื่อประโยชน์ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เปิดเผยข้อมูลโดยสรุปเกี่ยวกับจำนวนทรัพย์สินและหนี้สิน และที่ตั้งของทรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๑๐๐ (๑) เฉพาะนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา และบุคคลตามมาตรา ๑๐๐ (๒) และ (๓) รวมทั้งของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของบุคคลดังกล่าว ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปโดยเร็ว แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีดังกล่าว ข้อมูลโดยสรุปดังกล่าวต้องไม่ระบุถึงรายละเอียดทางทะเบียนของทรัพย์สินหรือข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่จำเป็นหรือที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อเจ้าของข้อมูลได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๓๒ บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว

การกระทำอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้ประโยชน์ไม่ว่าในทางใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ

มาตรา ๗๘ รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ การจัดทำบริการสาธารณะทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมตลอดทั้งการตัดสินใจทางการเมือง และการอื่นใดบรรดาที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน

มาตรา ๒๓๔ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

“(๓) กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่ของรัฐยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ รวมทั้งตรวจสอบและเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลดังกล่าว ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต”

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๑๐๙ ภายใต้อำนาจมาตรา ๑๐๔ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เปิดเผยแพร่ผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดให้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป การเปิดเผยดังกล่าวให้เปิดเผยว่าผิดปกติหรือไม่

ในกรณีที่มีการเปิดเผยผลการตรวจสอบว่าไม่พบเหตุผิดปกติ การเปิดเผยเช่นนั้นไม่เป็นการตัดอำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะดำเนินการตรวจสอบเพิ่มเติมในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยของความถูกต้องหรือความมีอยู่จริงขึ้นในภายหลัง

คำแปรญัตติ

นางสุรางคณา วายุภาพ เสนอคำแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา ๑๐๔ เพื่อประโยชน์ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เปิดเผยแพร่ข้อมูลโดยสรุปเกี่ยวกับจำนวนทรัพย์สินและหนี้สิน และที่ตั้งของทรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๑๐๐ (๑) เฉพาะนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา และบุคคลตามมาตรา ๑๐๐ (๒) และ (๓) รวมทั้งของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของบุคคลดังกล่าว ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

โดยเร็ว แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีดังกล่าว ข้อมูลโดยสรุปดังกล่าว ต้องไม่ระบุถึงรายละเอียดทางทะเบียนของทรัพย์สินหรือข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่จำเป็นหรือที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อเจ้าของข้อมูลและความเป็นส่วนตัวของเจ้าของข้อมูลได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด โดยการเผยแพร่ให้กำหนดช่วงระยะเวลาในการดำเนินการที่ชัดเจน ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลตามวรรคหนึ่ง อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อเจ้าของข้อมูล หรือความเป็นส่วนตัวของเจ้าของข้อมูล คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจดำเนินการลบข้อมูลก่อนการเปิดเผยให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปได้ โดยแจ้งให้ผู้ยื่นทราบถึงการดำเนินการดังกล่าว”

นายสมชาย แสวงการ เสนอคำแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๐๔ เป็นดังนี้

มาตรา ๑๐๔ เพื่อประโยชน์ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เปิดเผยข้อมูลโดยสรุปเกี่ยวกับจำนวนบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน หนี้สิน และเอกสารประกอบของทรัพย์สินและหนี้สิน และที่ตั้งของทรัพย์สิน และเอกสารประกอบของผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๑๐๐ (๑) เฉพาะนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา และบุคคลตามมาตรา ๑๐๐ (๒) และ (๓) และ (๗) รวมทั้งของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของบุคคลดังกล่าว ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปโดยเร็ว แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีดังกล่าว ข้อมูลโดยสรุปดังกล่าว โดยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน หนี้สิน และเอกสารประกอบต้องไม่ระบุถึงรายละเอียดทางทะเบียนของทรัพย์สิน และภาพถ่ายทรัพย์สินหรือข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่จำเป็นหรือที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อเจ้าของข้อมูลได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

ประเด็นอภิปราย

ประเด็นที่ ๑ การเปิดเผยข้อมูล

คณะกรรมการการวิสามัญ ได้ตั้งข้อสังเกตว่าตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๔ (๓) ใช้คำว่า “ตรวจสอบและเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลดังกล่าว” ดังนั้นจึงเสนอให้ตัดคำว่า “โดยสรุป” ออกเพื่อให้ตรงตามรัฐธรรมนูญ ดังนี้

“มาตรา ๑๐๔ เพื่อประโยชน์ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เปิดเผยข้อมูลโดยสรุปเกี่ยวกับจำนวนทรัพย์สินและหนี้สิน และที่ตั้งของทรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๑๐๐ (๑) เฉพาะนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา และบุคคลตามมาตรา ๑๐๐ (๒) และ (๓) รวมทั้งของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของบุคคลดังกล่าว ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปโดยเร็ว แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีดังกล่าว ข้อมูลโดยสรุปดังกล่าว ต้องไม่ระบุถึงรายละเอียดทางทะเบียนของทรัพย์สินหรือข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่จำเป็นหรือที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อเจ้าของข้อมูลได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด”

กรรมาธิการวิสามัญในฐานะผู้แทน กรธ. ได้ชี้แจงว่า เรื่องของการให้เปิดเผยข้อมูล นั้น จะแบ่งเป็น ๒ ชั้น คือ ในชั้นของกระบวนการตรวจสอบก่อนตามมาตรา ๑๐๔ และในชั้นของกระบวนการตรวจสอบตามขั้นตอนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา ๑๐๕ ซึ่งการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปเปิดเผยนั้นต้องคำนึงสิทธิของบุคคลตามมาตรา ๓๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ด้วย แต่ทั้งนี้หลักการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวเป็นไปเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ตามมาตรา ๗๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กล่าวโดยสรุปคือการเปิดเผยตามมาตรา ๑๐๔ เป็นการเปิดเผยการตรวจสอบ ส่วนมาตรา ๑๐๕ เป็นการเปิดเผยผลการตรวจสอบ ซึ่งจะสอดคล้องกับหลักการตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดไว้อยู่แล้ว

ประเด็นที่ ๒ ระยะเวลาในการเปิดเผยข้อมูล

สืบเนื่องจากเป็นประเด็นที่ นางสุรางคณา วายุภาพ ได้เสนอคำแปรญัตติให้เพิ่มเติมถ้อยคำว่า “โดยการเผยแพร่ให้กำหนดช่วงระยะเวลาในการดำเนินการที่ชัดเจน”

กรรมาธิการวิสามัญ ได้ตั้งข้อสังเกตว่า ปัจจุบันจะพบปัญหาของการเปิดเผยข้อมูลเป็นจำนวนมากเนื่องจากมีกลุ่มคนที่หาประโยชน์จากข้อมูลดังกล่าวโดยนำข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นไปใช้ประโยชน์ ซึ่งข้อมูลที่มีปัญหามากที่สุดคือ เลขบัตรประจำตัวประชาชน วันเดือนปีเกิด ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ อีเมล เลขบัญชีเงินฝากของสถาบันการเงิน บัญชีหุ้น เงินให้กู้ยืมของผู้ให้กู้กับผู้กู้ เลขยานพาหนะ เลขบัตรเครดิต ซึ่งที่ผ่านมาสำนักงาน ป.ป.ช. จะใช้วิธีการให้เจ้าของข้อมูลเขียนคำขอให้ปกปิดเอง แต่ในความเป็นจริงแล้วเห็นว่าเพื่อเป็นการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวควรกำหนดให้เป็นการปกปิดข้อมูลเท่าที่เป็นการป้องกันไม่ให้มีการทุจริตต่อบัญชีของผู้อื่นบัญชี ทั้งนี้ ข้อมูลการเปิดเผยควรกำหนดระยะเวลาการเปิดเผยด้วย เช่น ให้ประกาศเป็นเวลา ๖ เดือน เป็นต้น หลังจากนั้นให้นำข้อมูลออกจาก website แต่หากต้องการตรวจสอบข้อมูลก็ยังสามารถขอข้อมูลได้ที่สำนักงาน ป.ป.ช.

ประเด็นที่ ๓ ประเภทของข้อมูลที่จะเปิดเผย

สืบเนื่องจากเป็นประเด็นที่ นายสมชาย แสวงการ ได้เสนอคำแปรญัตติโดยให้เปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหนี้สิน และเอกสารประกอบของทรัพย์สินและหนี้สิน และที่ตั้งของทรัพย์สิน และเอกสารประกอบ

กรรมาธิการวิสามัญในฐานะผู้แทน กรธ. ได้แสดงความคิดเห็นว่า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๓ ใช้คำว่า “ทรัพย์สินบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมตรา ๓๒ ให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบ” ดังนั้นจึงเห็นว่าหากในทางปฏิบัติเดิมไม่มีปัญหาใดก็สามารถใช้ถ้อยคำเดิมได้ โดยรายละเอียดในการเปิดเผยว่าจะเปิดเผยแค่ไหน เปิดเผยอย่างไร ก็ให้เป็นเรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไปกำหนดต่อไป

กรรมการวิสามัญในฐานะผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. ได้แสดงความเห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลนั้นต้องพิจารณาถึงประโยชน์ต่อสาธารณะที่จะนำไปสู่การร่วมกันตรวจสอบด้วย ดังนั้น จึงเป็นเรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องไปกำหนดในรายละเอียดต่อไป

กรรมการวิสามัญ ได้ตั้งข้อสังเกตว่า เมื่อให้มีการเปิดเผยข้อมูลแล้ว ต้องคำนึงถึงการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นข้อมูลส่วนบุคคลและเป็นข้อมูลที่อาจก่อให้เกิดอันตราย เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับเลขประจำตัวประชาชน ข้อมูลเกี่ยวกับบัตรเครดิต หมายเลขโทรศัพท์ อีเมล และที่ตั้งของทรัพย์สินที่อยู่อาศัยจริง ทั้งนี้ เห็นว่าควรปิดหรือลบโดยเสมอภาค ส่วนกรณีที่จะให้ผู้ยื่นแจ้งงดการเปิดเผยในข้อมูลส่วนใดนั้นต้องเป็นกรณีที่จะเป็นอันตรายซึ่งไม่อยู่ในประกาศของสำนักงาน ป.ป.ช. แล้วให้พิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป

กรรมการวิสามัญในฐานะผู้แทน กรธ. เสนอให้ตัดคำว่า “ที่ตั้งของทรัพย์สิน” ออก และเสนอให้ปรับแก้ถ้อยคำเป็น ดังนี้

“มาตรา ๑๐๔ เพื่อประโยชน์ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เปิดเผยข้อมูลโดยสรุปเกี่ยวกับส่วนรวมนับชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และที่ตั้งของทรัพย์สินเอกสารประกอบ ของผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๑๐๐ (๑) เฉพาะนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา และบุคคลตามมาตรา ๑๐๐ (๒) และ (๓) รวมทั้งของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของบุคคลดังกล่าว ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปโดยเร็ว แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีดังกล่าว ข้อมูลโดยสรุปดังกล่าวโดยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ต้องไม่ระบุถึงรายละเอียดทางทะเบียนของทรัพย์สิน หรือข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่จำเป็นหรือที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อเจ้าของข้อมูลได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด”

สืบเนื่องจากเป็นประเด็นที่ นางสุรางคณา วายุภาพ ได้เสนอคำแปรญัตติโดยเพิ่มคำว่า “และความเป็นส่วนตัวของเจ้าของข้อมูล” และได้ให้เพิ่มถ้อยคำในวรรคสอง ดังนี้

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลตามวรรคหนึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อเจ้าของข้อมูล หรือความเป็นส่วนตัวของเจ้าของข้อมูล คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจดำเนินการลบข้อมูลก่อนการเปิดเผยให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปได้ โดยแจ้งให้ผู้ยื่นทราบถึงการดำเนินการดังกล่าว”

กรรมการวิสามัญในฐานะผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. ได้แสดงความเห็นว่าการดำเนินการขอให้ปกปิดข้อมูลนั้น สำนักงาน ป.ป.ช. จะมีแบบฟอร์มให้ผู้ยื่นแจ้งความประสงค์ต่อสำนักงาน ป.ป.ช. ซึ่งเป็นไปตามประกาศที่กำหนด

กรรมการวิสามัญ ได้ตั้งข้อสังเกตดังนี้

๑) ประเด็นการเพิ่มคำว่า “และความเป็นส่วนตัวของเจ้าของข้อมูล” นั้นอาจไม่จำเป็นต้องเพิ่มเนื่องจากข้อความได้ระบุว่าเป็นข้อมูลส่วนบุคคล และกล่าวถึงอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อเจ้าของข้อมูลไว้อยู่แล้ว ทั้งนี้ ก็ตั้งตัดถ้อยคำดังกล่าวในวรรคสองออกด้วย

๒) กรณีตามวรรคสองที่เสนอให้เพิ่มมาใหม่นั้นจำเป็นที่จะต้องระบุไว้ในกฎหมายฉบับนี้เลยหรือไม่

๓) แกะไขคำว่า “ลบ” เป็นคำว่า “ปิด”

กรรมาธิการวิสามัญในฐานะผู้แทน กรธ. ได้แสดงความคิดเห็นว่า ในการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญควรนำประกาศของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่กำหนดเรื่องดังกล่าวมาพิจารณาว่ามีการปิดในเรื่องใดบ้าง ทั้งนี้อาจนำเรื่องดังกล่าวตั้งเป็นข้อสังเกตไว้ท้ายรายงาน

ประเด็นที่ ๔ เพิ่มบุคคลที่ต้องเปิดเผยข้อมูลตามมาตรา ๑๐๔

สืบเนื่องจากเป็นประเด็นที่ **นายสมชาย แสวงการ** ได้เสนอคำแปรญัตติโดยให้เพิ่มบุคคลตามมาตรา ๑๐๐ (๗) ให้ต้องเปิดเผยข้อมูลตามมาตรา ๑๐๔

ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้ชี้แจงว่า ตามร่างกฎหมายฉบับนี้กำหนดให้นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินและต้องเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว เท่านั้น แต่ตามที่ผู้แปรญัตติได้เสนอให้เพิ่มบุคคลตามมาตรา ๑๐๐ (๗) เข้ามาด้วย ซึ่งก็คือผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง ทั้งนี้ ตามบทนิยามคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง” จะหมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวง ทบวง กรมหรือส่วนราชการที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลซึ่งมิใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองสำหรับข้าราชการพลเรือน และปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการเหล่าทัพสำหรับข้าราชการทหาร และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ และให้หมายรวมถึงผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดกรุงเทพมหานคร กรรมการและผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หัวหน้าหน่วยงานขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแต่ไม่รวมถึงผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน กรรมการและผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานอื่นของรัฐหรือผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งเทียบเท่าตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ดังนั้นต้องพิจารณาว่าจะสำนักงาน ป.ป.ช. จะดำเนินการได้ทั้งหมดหรือไม่

กรรมาธิการวิสามัญ ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ดังนี้

๑) ต้องเพิ่มตำแหน่งตามมาตรา ๑๐๐ (๙) ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่น ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด เข้าไปด้วยหรือไม่

๒) ตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงบางตำแหน่งเป็นเพียงตำแหน่งทางด้านวิชาการอาจไม่จำเป็นที่จะต้องเปิดเผยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ

๓) หลักในการเปิดเผยข้อมูลนั้นควรพิจารณาถึงความเปลี่ยนแปลงทางสังคมว่าตำแหน่งดังกล่าวเป็นตำแหน่งที่สังคมมีประเด็นที่ต้องตรวจสอบด้วยหรือไม่

๔) การเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวต้องพิจารณาถึงการดเว้นในการเปิดเผยข้อมูลบางประเภทด้วย ซึ่งอาจเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนในทางปฏิบัติและเป็นภาระหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ช. ในการดำเนินการ

๕) ตำแหน่งตามมาตรา ๑๐๐ (๔) ข้าราชการตุลาการฯ (๕) ข้าราชการตุลาการศาลปกครองฯ และ (๖) ข้าราชการอัยการฯ ต้องเปิดเผยด้วยหรือไม่ หากมีการเปิดเผย (๗) ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง แล้ว ซึ่งเป็นประเด็นคำถามที่ต้องตอบสังคมให้ได้

๖) ประเด็นในเชิงปริมาณ โดยเฉพาะคำนียามคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง” ซึ่งควรคำนึงถึงกฎหมายที่จะมีขึ้นในอนาคต เช่น กรณีของสถานศึกษาที่จะมีกฎหมายกำหนดให้เป็นนิติบุคคล อันจะทำให้อยู่ในบทนิยามดังกล่าวด้วย

๗) ประเด็นคำว่า “คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจดำเนินการลบข้อมูล” เห็นว่าควรตัดคำว่า “อาจ” ออก

ผลการประชุม : ที่ประชุมได้รื้อการพิจารณาคำแปรญัตติ ทั้งนี้ ในเบื้องต้นแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๐๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๐๔ เพื่อประโยชน์ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เปิดเผยข้อมูลโดยสรุปเกี่ยวกับจำนวนบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และที่ตั้งของทรัพย์สินเอกสารประกอบ ของผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๑๐๐ (๑) เฉพาะนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา และบุคคลตามมาตรา ๑๐๐ (๒) ~~และ~~ (๓) (๗) และ (๘) รวมทั้งของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของบุคคลดังกล่าว ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปโดยเร็ว แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีดังกล่าว ข้อมูลโดยสรุปดังกล่าวโดยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ต้องไม่ระบุถึงรายละเอียดทางทะเบียนของทรัพย์สิน และภาพถ่ายทรัพย์สิน หรือข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่จำเป็นหรือที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อเจ้าของข้อมูลได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด โดยการเผยแพร่ให้กำหนดช่วงระยะเวลาในการดำเนินการที่ชัดเจน

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลตามวรรคหนึ่ง อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อเจ้าของข้อมูล ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการปกปิดข้อมูลก่อนการเปิดเผยให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปได้ โดยแจ้งให้ผู้ยื่นทราบถึงการดำเนินการดังกล่าว”

ทั้งนี้ มอบหมายผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. ตรวจสอบถ้อยคำอีกครั้ง โดยรื้อการพิจารณาคำแปรญัตติอีกครั้ง และตั้งข้อสังเกตข้อมูลที่ควรปกปิดไว้ท้ายรายงาน

มาตรา ๑๐๕

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๐๕ เมื่อมีการแต่งตั้งหรือสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐพ้นจากตำแหน่งที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดให้ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินในหน่วยงานใด ให้หัวหน้าหน่วยงานนั้นแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการแต่งตั้งหรือสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง ทั้งนี้ เว้นแต่กรณีของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้รับเลือกตั้ง ให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะเป็นผู้แจ้ง

ผลการประชุม : ที่ประชุมมีมติให้คงไว้ตามร่างเดิม

มาตรา ๑๐๖

รอกการพิจารณา

มาตรา ๑๐๖ บัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่มีผู้ยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้สำนักงานจัดให้มีมาตรการป้องกันมิให้มีการเปลี่ยนแปลงข้อความหรือเอกสารได้

คำแปรญัตติ

นางสุรางคณา วายุภาพ เสนอคำแปรญัตติเพิ่มความเป็นวรรคสอง ดังนี้

“ในกรณีเป็นการยื่นด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ มาตรการป้องกันตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงความสอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และมาตรฐานทางเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง”

ผลการประชุม : ที่ประชุมได้มีมติให้รอกการพิจารณาจากผู้เสนอคำแปรญัตติ

มาตรา ๑๐๗

รอกการพิจารณา

มาตรา ๑๐๗ ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ใดไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามเวลาที่กำหนด ให้สำนักงานมีหนังสือแจ้งให้บุคคลดังกล่าวทราบโดยทางไปรษณีย์ตอบรับหรือทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ พร้อมทั้งกำหนดเวลาที่ขยายให้ซึ่งต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง และในกรณีที่มีความจำเป็น อาจขยายระยะเวลาได้อีกไม่เกินสามสิบวัน เมื่อครบกำหนดดังกล่าวแล้วถ้าผู้นั้นยังไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ให้สำนักงานเสนอเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการต่อไป

เมื่อปรากฏว่าบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินหรือเอกสารประกอบที่ได้รับมาตามวรรคหนึ่งไม่ครบถ้วนหรือมีข้อมูลคลาดเคลื่อน และไม่มีพฤติการณ์อันเชื่อได้ว่ามีเจตนาปกปิดทรัพย์สินหรือหนี้สิน ให้เลขาธิการหรือผู้ที่เลขาธิการมอบหมายแจ้งให้บุคคลดังกล่าวดำเนินการให้ครบถ้วนหรือถูกต้องภายในระยะเวลาที่เลขาธิการกำหนด

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๒๓๕ วรรคท้าย

ให้นำมาตรานี้มาใช้บังคับแก่กรณีที่บุคคลตามมาตรา ๒๓๔ (๓) จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้นด้วยโดยอนุโลม

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๑๑๒ เมื่อปรากฏว่าผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สิน ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่า มีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้น ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้นั้น ทราบ และดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) กรณีเป็นบุคคลตามมาตรา ๑๐๐ (๑) (๒) และ (๓) ให้เสนอเรื่องต่อศาลฎีกา แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อวินิจฉัย

(๒) กรณีเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐให้เสนอเรื่องต่อศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบเพื่อวินิจฉัย

ในการดำเนินคดีกับผู้ถูกกล่าวหาตามวรรคหนึ่ง ให้นำบทบัญญัติ มาตรา ๘๑ และ มาตรา ๘๕ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

ข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญที่รอการพิจารณา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๕ วรรคเจ็ด ใช้ถ้อยคำว่า “...และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้น ด้วยโดยอนุโลม” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่ไม่ตรงกันกับมาตรานี้ ต้องมีการแก้ไขให้สอดคล้องกันหรือไม่

ประเด็นอภิปราย

พลเรือเอก ศักดิ์สิทธิ์ เชิดบุญเมือง เสนอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๐๗ วรรคสอง เป็นดังนี้

“เมื่อปรากฏว่าบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินหรือเอกสารประกอบที่ได้รับมาตาม วรรคหนึ่งไม่ครบถ้วนหรือมีข้อมูลคลาดเคลื่อน และไม่มีพฤติการณ์อันเชื่อได้ว่ามีเจตนาทุจริต เพื่อปกปิดทรัพย์สินหรือหนี้สิน ให้เลขาธิการแจ้งให้บุคคลดังกล่าวดำเนินการให้ครบถ้วนหรือถูกต้อง ภายในระยะเวลาที่เลขาธิการกำหนด”

กรรมาธิการวิสามัญ ได้สอบถามว่าเหตุใดความในวรรคหนึ่งจึงใช้คำว่า “ให้สำนักงานเสนอ” แต่ในวรรคสองจึงใช้คำว่า “ให้เลขาธิการ...”

ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้ชี้แจงว่าความตามวรรคหนึ่งจะเป็น เรื่องการยื่นบัญชีซึ่งเมื่อผู้ยื่นนำมาส่งที่สำนักงาน เจ้าหน้าที่จะเป็นผู้รับจึงใช้คำว่า “สำนักงาน” แต่ วรรคสองเป็นเรื่องที่ตรวจสอบแล้วว่าเอกสารไม่ครบหรือมีข้อมูลคลาดเคลื่อน จึงให้เป็นอำนาจของ “เลขาธิการ” ในการแจ้ง

กรรมาธิการวิสามัญในฐานะผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. ได้ตั้งข้อสังเกต ดังนี้

๑) โดยหลักการแล้วเลขาธิการจะไม่ได้ดำเนินการเองส่วนใหญ่จะเป็นการ มอบหมายหรือมอบอำนาจเนื่องจากปัจจุบันมีผู้ยื่นภายในกำหนดเวลาไม่น้อยมาก ดังนั้น จึงมี ประเด็นว่าเลขาธิการสามารถมอบหมายได้หรือไม่

๒) การแจ้งให้บุคคลยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินกำหนดเวลาที่ขยายให้ซึ่งต้องไม่เกิน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง นั้น สามารถขยายต่อไปอีกได้หรือไม่ เนื่องจากหากพ้นจากเวลา ๓๐ วัน แล้วไม่ยื่นจะเข้าสู่สถานะจงใจไม่ยื่นเอกสารทันที

๓) หากแจ้งแล้ว แต่ก็ยังไม่ยื่นอีก สำนักงานต้องแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการ คำว่า “ดำเนินการ” ในที่นี้หมายความว่าอย่างไร

๔) ประเด็นเรื่องพฤติการณ์ปกปิด ต้องมีเรื่องของการปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินด้วยหรือไม่

๕) ประเด็นเรื่องของจงใจ ต้องพิจารณามาตรา ๑๑๒ ประกอบด้วย

ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้ชี้แจงว่าประเด็นที่ผู้ยื่นไม่ยื่นเอกสารภายในกำหนด จะไม่ได้ตีความว่าเป็นการจงใจในทันที การพิจารณาถึงเจตนาพิเศษนั้นต้องมาพิสูจน์พฤติการณ์อื่นประกอบด้วย ประกอบกับกฎหมายใช้คำว่า “จงใจ” ซึ่งหมายความว่าต้องพิจารณาถึงพฤติการณ์อื่นด้วย เช่น ถ้าผู้ยื่นจะมายื่นแล้วแต่เกิดอุบัติเหตุไม่สามารถมายื่นได้ตามกำหนด ก็จะถือว่าจงใจไม่ได้

กรรมาธิการวิสามัญในฐานะผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. ได้แสดงความคิดเห็นว่า มาตรา ๒๓๕ วรรคท้าย ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดว่า จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้นด้วยโดยอนุโลม ทั้งนี้ในทางปฏิบัติที่ผ่านมาเมื่อบุคคลซึ่งมีหน้าที่ยื่นแต่ไม่ยื่น สำนักงานก็ต้องแจ้งให้ยื่นภายใน ๓๐ วัน และมีระยะเวลาดำเนินการอีก ๑๕ วัน ๒ ขั้นตอน รวมเป็น ๖๐ วัน แล้วยังไม่ยื่นอีก สำนักงาน ป.ป.ช. ก็จะดำเนินการยื่นถอดถอนทันที

กรรมาธิการวิสามัญ ได้ตั้งข้อสังเกตดังนี้

๑) ประเด็นการมอบหมาย เสนอให้เพิ่มเติมถ้อยคำ เป็นดังนี้

“...ให้เลขาธิการหรือผู้ที่เลขาธิการมอบหมายแจ้งให้บุคคลดังกล่าวดำเนินการให้ครบถ้วนหรือถูกต้องภายในระยะเวลาที่เลขาธิการกำหนด”

๒) ความตามวรรคหนึ่งจะเป็นกรณีที่ผู้ยื่นไม่ยื่นภายในกำหนด และวรรคสองจะเป็นกรณีที่ผู้ยื่นไม่ครบหรือคลาดเคลื่อน แต่ทั้งนี้เนื่องจากพฤติการณ์พิเศษจะระบุอยู่ในวรรคสอง แต่ไม่ปรากฏในวรรคหนึ่ง จึงอาจตีความได้ว่าหากไม่ยื่นภายในกำหนดอาจเป็นความผิดฐานจงใจไม่ยื่นได้

๓) โดยหลักการแล้วผู้ที่มิหน้าที่ที่ต้องยื่นบัญชีต้องยื่นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่เข้าสู่ตำแหน่ง ซึ่งหากไม่ยื่นก็ควรจะเป็นความผิดทันที แต่กฎหมายบัญญัติว่าให้พิจารณาถึงเจตนาด้วย คือ จงใจหรือไม่ ดังนั้นเมื่อครบ ๓๐ วันแล้วยังไม่ยื่น สำนักงาน ป.ป.ช. ก็จะมีหนังสือแจ้งเตือนให้ส่งภายในกำหนดแต่หากยังไม่ยื่นอีก ก็จะเป็นบทสันนิษฐานว่าจงใจไม่ยื่น

๔) ประเด็นผู้ยื่นสามารถขอขยายเวลาได้หรือไม่ ทั้งนี้หากรัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดระยะเวลาไว้ ก็เป็นเรื่องที่พระราชบัญญัติฉบับนี้จะกำหนดระยะเวลาได้โดยอาจมีช่องทางในการขยายระยะเวลาดังกล่าวได้ด้วย

๕) ประเด็นการแจ้งทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ อาจต้องพิจารณาถึงความเป็นธรรมของการรับแจ้งด้วย

๖) ประเด็นการกำหนดระยะเวลาการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่กรณีที่พักกำหนดระยะเวลาที่ต้องยื่นบัญชีแล้วต้องกำหนดระยะเวลาในการทำงานของเจ้าหน้าที่ด้วยหรือไม่ ทั้งนี้ อาจนำไปกำหนดเป็นระเบียบภายในของหน่วยงานก็ได้

กรรมาธิการวิสามัญในฐานผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. ได้แสดงความคิดเห็นว่า ประเด็นการกำหนดระยะเวลาในการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่นั้น ต้องพิจารณาถึงปริมาณงานที่ต้องดำเนินการด้วยเนื่องจากการตรวจสอบผู้บริหารท้องถิ่นจะมีจำนวนมากและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาจึงยากที่จะดำเนินการได้

ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้ชี้แจงว่าตามมาตรา ๑๐๓ วรรคสอง ได้กำหนดไว้แล้วว่าหลักเกณฑ์ ระยะเวลา การขยายระยะเวลา วิธีการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และหลักฐานประกอบตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด และความตอนท้ายกำหนดว่าระยะเวลาที่กำหนดให้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวต้องไม่น้อยกว่า ๖๐ วัน ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็สามารถกำหนดให้มากกว่า ๖๐ วันก็ได้ และตามมาตรา ๑๐๗ หากแจ้งแล้วยังไม่ยื่น ก็ให้สำนักงานมีหนังสือแจ้งให้ยื่น พร้อมทั้งขยายเวลาได้ซึ่งต้องไม่เกิน ๓๐ วัน แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาถึงเจตนาในการไม่ยื่นด้วยว่าจงใจหรือไม่

ผลการประชุม : ที่ประชุมได้รื้อการพิจารณาโดยมอบหมายผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง โดยในเบื้องต้นเสนอแนวทางไว้ ๒ แนวทาง คือ

แนวทางที่หนึ่ง

“มาตรา ๑๐๗ ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ใดไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามเวลาที่กำหนด ให้สำนักงานมีหนังสือแจ้งให้บุคคลดังกล่าวทราบโดยทางไปรษณีย์ตอบรับหรือทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ พร้อมทั้งกำหนดเวลาที่ขยายให้ซึ่งต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง และในกรณีที่มีความจำเป็นอาจขยายระยะเวลาได้อีกไม่เกินสามสิบวัน เมื่อครบกำหนดดังกล่าวแล้วถ้าผู้นั้นยังไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ให้สำนักงานเสนอเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการต่อไป”

แนวทางที่สอง

“มาตรา ๑๐๗ ผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ใดไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามเวลาที่กำหนด ให้สำนักงานมีหนังสือแจ้งให้บุคคลดังกล่าวทราบโดยทางไปรษณีย์ตอบรับหรือทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ พร้อมทั้งกำหนดเวลาที่ขยายให้ซึ่งต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง และในกรณีที่มีความจำเป็นอาจ

ขยายระยะเวลาได้อีกไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสิบห้าวัน เมื่อครบกำหนดดังกล่าวแล้วถ้าผู้นั้นยังไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ให้สำนักงานเสนอเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการต่อไป”

มาตรา ๑๐๘

รอกการพิจารณา

มาตรา ๑๐๘ ในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินตามบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นไว้ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ครั้งแรก และเมื่อมีการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินครั้งต่อ ๆ ไป ให้ตรวจสอบถึงความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินด้วย

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือพนักงานไต่สวน ดำเนินการตรวจสอบตามวรรคหนึ่งก่อนเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาก็ได้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ ระยะเวลาที่จะต้องตรวจสอบให้แล้วเสร็จ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด

เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินให้นำบทบัญญัติมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๗ มาใช้บังคับกับการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินด้วย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๓๗/๒ การตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินเพื่อพิสูจน์ความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สิน หรือการตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินจากการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หากมีพฤติการณ์ปรากฏหรือมีเหตุอันควรสงสัยเกี่ยวกับการได้มาซึ่งทรัพย์สินและหนี้สินรายการใดโดยไม่ชอบ หรือมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่าจะมีการโอน ยักยอก แปรสภาพ หรือซุกซ่อนทรัพย์สิน หรือปรากฏพฤติการณ์ว่ามีการถือครองทรัพย์สินแทน อันมีลักษณะเป็นการมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินการตรวจสอบธุรกรรมทางการเงินหรือการได้มาซึ่งทรัพย์สินและหนี้สินนั้นได้ เพื่อร้องขอให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

การตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ยื่นบัญชีที่มีพฤติการณ์ตามวรรคหนึ่งให้กระทำได้ต่อเมื่อมีการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินแล้ว

ในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจเรียกข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมทางการเงินของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินจากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือสถาบันการเงินและผู้มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรมทางการเงิน

ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงและความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สิน ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถใช้อำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและคณะกรรมการธุรกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและ

ปราบปรามการฟอกเงินได้ด้วย

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๗๘ มาใช้บังคับกับการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงและความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามมาตรานี้ด้วยโดยอนุโลม

เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๕ (๑) (๒) และ (๓) และมาตรา ๒๕/๑ มาใช้บังคับกับการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินด้วย

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๓๓ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) มีคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ให้ถ้อยคำหรือส่งมอบเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องมาเพื่อประโยชน์ในการไต่สวน

(๒) ให้บุคคลใดมาให้ถ้อยคำ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใดๆ มาเพื่อประโยชน์ในการไต่สวน

(๓) ดำเนินการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจออกหมายเพื่อเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ทำการ หรือสถานที่อื่นใด รวมทั้งยานพาหนะของบุคคลใด ๆ ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้น และพระอาทิตย์ตกหรือในระหว่างเวลาที่มีการประกอบกิจการ เพื่อตรวจสอบ ค้น ยึด หรืออายัด เอกสาร ทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐานอื่นใดซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ไต่สวน และหากยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จในเวลาดังกล่าวให้สามารถดำเนินการต่อไปได้จนกว่าจะแล้วเสร็จ

(๔) มีหนังสือขอให้หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานเอกชนชี้แจงข้อเท็จจริง อำนวยความสะดวก หรือให้ความช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

มาตรา ๓๗ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวน เพื่อมีความเห็นหรือวินิจฉัยเกี่ยวกับการกระทำของบุคคลใด และมีความจำเป็นต้องได้ข้อมูลเกี่ยวกับธุรกรรมทางการเงินของบุคคลนั้นหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจขอข้อมูลดังกล่าวจากสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ตามที่จำเป็น และให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินส่งมอบข้อมูลดังกล่าวให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. **และให้ถือว่าการส่งมอบดังกล่าวเป็นกรณีพิเศษที่ขอด้วยกฎหมายว่าด้วยทรัพย์สินและปราบปรามการฟอกเงินแล้ว**

สำนักงาน ป.ป.ช. เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสามเป็นดังนี้

เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๗ มาใช้บังคับกับการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินด้วย

ประเด็นอภิปราย

ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้ตั้งข้อสังเกตว่ามาตรา ๓๓ ใช้คำว่า “ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้” จึงหมายความว่าโดยหลักการจะสามารถนำไปใช้ได้ในทุกหมวด แต่มาตรา ๓๗ เป็นเรื่องของการไต่สวน ซึ่งต้องพิจารณาว่าอำนาจในการตรวจสอบทรัพย์สินจำเป็นต้องใช้อำนาจในการไต่สวนด้วยหรือไม่

กรรมาธิการวิสามัญในฐานะผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. ได้ชี้แจงว่าการเพิ่มเติมถ้อยคำดังกล่าวสืบเนื่องจากตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๗/๒ วรรคท้าย บัญญัติไว้ว่า “เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๕ (๑) (๒) และ (๓) และมาตรา ๒๕/๑ มาใช้บังคับกับการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินด้วย”

กรรมาธิการวิสามัญ ได้มอบหมายให้ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกากับผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาประเด็นประเด็นความสอดคล้องของอำนาจตามมาตรา ๓๓ (อำนาจขอข้อมูลของคณะกรรมการ ป.ป.ช.) และมาตรา ๓๗ (ป.ป.ช.) ซึ่งต้องพิจารณาการใช้อำนาจ และการส่งผ่านอำนาจโดยการมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ (เจ้าหน้าที่ตรวจสอบทรัพย์สิน) หรือพนักงานไต่สวนเหมาะสมหรือไม่ ซึ่งควรเป็นเลขาธิการ หรือรองเลขาธิการหรือไม่ เพื่อให้สอดคล้องต่อโครงสร้างของกฎหมายในเรื่องการตรวจสอบทรัพย์สินว่าควรใช้อำนาจเดียวกับการไต่สวนหรือไม่ ทั้งนี้ขอให้พิจารณาถึงถ้อยคำตามที่สำนักงาน ป.ป.ช. ได้เพิ่มมาในวรรคสาม

กรรมาธิการวิสามัญในฐานะผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. ได้เสนอขอให้พิจารณาเพิ่มเติมประเด็นการให้อำนาจการตรวจสอบทรัพย์สินแก่หัวหน้าพนักงานไต่สวนกับเลขาธิการด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับเรื่องของการไต่สวนที่ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายให้เลขาธิการได้ด้วย

ผลการประชุม : ที่ประชุมได้รื้อการพิจารณาความเห็นของกรรมาธิการวิสามัญในฐานะผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ โดยในเบื้องต้นกรรมาธิการวิสามัญในฐานะผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. เสนอความเห็นแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๐๘ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๐๘ ในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินตามบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นไว้ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ครั้งแรก และเมื่อมีการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินครั้งต่อ ๆ ไป ให้ตรวจสอบถึงความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินด้วย

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือพนักงานไต่สวน ดำเนินการตรวจสอบตามวรรคหนึ่งก่อนเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาก็ได้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ ระยะเวลาที่จะต้องตรวจสอบให้แล้วเสร็จ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด

เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๗ มาใช้บังคับกับการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินด้วย”

มาตรา ๑๐๙

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๐๙ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๐๔ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เปิดเผยแพร่ผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดให้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป การเปิดเผยดังกล่าวให้เปิดเผยว่าผิดปกติหรือไม่

ในกรณีที่มีการเปิดเผยผลการตรวจสอบว่าไม่พบเหตุผิดปกติ การเปิดเผยเช่นนั้นไม่เป็นการตัดอำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะดำเนินการตรวจสอบเพิ่มเติมในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยของความถูกต้องหรือความมีอยู่จริงขึ้นในภายหลัง

ข้อสังเกตของคณะกรรมการ

ต้องระมัดระวังเรื่องข้อมูลส่วนบุคคล จึงอาจต้องปกปิดตัวเลขบางส่วน

คำชี้แจง กรธ.

ความในมาตรา ๑๐๔ เป็นเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบ ส่วนความในมาตรา ๑๐๙ เป็นเรื่องการตรวจสอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงใช้ถ้อยคำตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๔ (๓) คือ เปิดเผยแพร่ผลการตรวจสอบ

ประเด็นอภิปราย

กรรมาธิการวิสามัญในฐานะผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า สำหรับมาตรา ๑๐๙ ที่บัญญัติว่า ภายใต้บังคับมาตรา ๑๐๔ นั้น นำเงื่อนไขของระยะเวลา จำนวน ๓๐ วัน ในการเปิดเผยบัญชี มาใช้กับการเปิดเผยผลการตรวจสอบ ด้วยหรือไม่ ทั้งนี้ เนื่องจากการเปิดเผยผลการตรวจสอบจะมีกระบวนการที่มากกว่าการเปิดเผยบัญชี

กรรมาธิการวิสามัญในฐานะผู้แทน กรธ. ได้ชี้แจงว่า การเปิดเผยผลการตรวจสอบตามมาตรา ๑๐๙ จะไม่อยู่ภายใต้เงื่อนไขของมาตรา ๑๐๔

ผลการประชุม : ที่ประชุมมีมติให้คงไว้ตามร่างเดิม

มาตรา ๑๑๐

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๑๐ ในการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สิน ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจสั่งให้หน่วยงานของรัฐ สถาบันการเงิน หรือบุคคลใดที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบความถูกต้องหรือความมีอยู่จริงตามที่ปรากฏในรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นไว้ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือทรัพย์สินหรือหนี้สินอื่นใดที่มีได้แจ้งไว้ในบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และแจ้งผลให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด โดยมีให้นำบทบัญญัติของกฎหมายที่ห้ามหน่วยงานใดเปิดเผยข้อมูลในความครอบครองมาใช้บังคับกับการแจ้งข้อมูลดังกล่าว

ประเด็นอภิปราย

- ไม่มี

ผลการประชุม : ที่ประชุมมีมติให้คงไว้ตามร่างเดิม

มาตรา ๑๑๑

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๑๑ ในกรณีที่ผลการตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินพบว่า มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนเพื่อร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินต่อไป

ประเด็นอภิปราย

พลเรือเอก ศักดิ์สิทธิ์ เชิดบุญเมือง เสนอแก้ไขเพิ่มเติม เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๑๑ ในกรณีที่ผลการตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินพบว่า มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติจากการทุจริตประพฤติดมิชอบ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนเพื่อร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินต่อไป”

กรรมาธิการวิสามัญ ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่าจะมีบางกรณีที่มีการร่ำรวยผิดปกติแต่ไม่ใช่การทุจริต ดังนั้นหากเพิ่มคำว่า การทุจริตเข้าไปก็จะไม่สามารถเข้าไปตรวจสอบได้

กรรมาธิการวิสามัญในฐานะผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. ได้แสดงความคิดเห็นว่า เรื่องของกรณีร่ำรวยผิดปกติ เคยมีคำวินิจฉัยของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ได้เคยวินิจฉัยไว้ว่านิยามคำว่า “ร่ำรวย” แบ่งเป็นส่วน และคำว่า “สืบเนื่องจากการทุจริต” ศาลวินิจฉัยว่า ไม่จำเป็นต้องไปพิจารณาว่าได้ทรัพย์สินนั้นมาจากการทุจริตในเรื่องใด ดังนั้นการดำเนินคดีกับตัวทรัพย์สินเมื่อเพิ่มขึ้นก็เท่ากับผิดปกติจึงต้องชี้แจงว่าได้ทรัพย์สินดังกล่าวมาโดยชอบหากชี้แจงไม่ได้ก็ต้องถือว่าทรัพย์สินนั้นได้มาโดยไม่ถูกต้อง ก็เข้าตามนิยามคำว่า “ร่ำรวย” และให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน พร้อมนี้ได้เสนอแก้ไขมาตรา ๑๑๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๑๑ ในกรณีที่ผลการตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สินพบว่า มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนเพื่อร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามส่วนที่ ๒ การดำเนินการกรณีร่ำรวยผิดปกติต่อไป”

ทั้งนี้ การเสนอแก้ไขนั้นสืบเนื่องจากการหากใช้คำว่า “ตามส่วนที่ ๒” ซึ่งจะมีกระบวนการและขั้นตอน เช่น กรณีมีทรัพย์สินเพิ่มก็ต้องแจ้งข้อกล่าวหา เปิดโอกาสให้ชี้แจง แต่หากใช้คำว่า “ดำเนินการไต่สวนเพื่อร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน” อาจตีความได้ว่าเมื่อดำเนินการไต่สวนแล้ว ก็ให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเลย ก็อาจข้ามขั้นตอนบางประการไปได้

ผลการประชุม : ที่ประชุมมีมติให้คงไว้ตามร่างเดิม

มาตรา ๑๑๒

รอกการพิจารณา

มาตรา ๑๑๒ เมื่อปรากฏว่าผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สิน ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่า มีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้น ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้นั้นทราบ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด และดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) กรณีเป็นบุคคลตามมาตรา ๑๐๐ (๑) (๒) และ (๓) ให้เสนอเรื่องต่อศาลฎีกา แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อวินิจัย

(๒) กรณีเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐให้เสนอเรื่องต่อศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบเพื่อวินิจัย

ในการดำเนินคดีกับผู้ถูกกล่าวหาตามวรรคหนึ่ง ให้นำบทบัญญัติ มาตรา ๘๐ มาตรา ๘๑ และมาตรา ๘๕ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

ประเด็นอภิปราย

พลเรือเอก ศักดิ์สิทธิ์ เชิดบุญเมือง เสนอแก้ไขเพิ่มเติม เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๑๒ เมื่อปรากฏว่าผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนา ทุจริตที่ไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้น ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้นั้นทราบและดำเนินการ ดังต่อไปนี้

.....”

สำนักงาน ป.ป.ช. ได้เสนอแก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๑๑๒ เมื่อปรากฏว่าผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้น ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้นั้นทราบ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด และดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) กรณีเป็นบุคคลตามมาตรา ๑๐๐ (๑) (๒) และ (๓) ให้เสนอเรื่องต่อศาลฎีกา แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อวินิจัย

(๒) กรณีเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐให้เสนอเรื่องต่อศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบเพื่อวินิจัย

ในการดำเนินคดีกับผู้ถูกกล่าวหาตามวรรคหนึ่ง ให้นำบทบัญญัติ มาตรา ๘๐ มาตรา ๘๑ และมาตรา ๘๕ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม”

กรรมาธิการวิสามัญในฐานะผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. ได้แสดงความคิดเห็นว่า เนื่องจากตามมาตรา ๑๑๒ ได้กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้แจ้งข้อกล่าวหา และไม่มีบทบัญญัติทั่วไปกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถมอบหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้ให้ผู้อื่นได้ จึงทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติที่ต้องรอให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งข้อกล่าวหา ด้วยตนเองตลอด จึงเพิ่มเติมเกี่ยวกับอำนาจการมอบหมายไปในมาตรานี้ด้วย

กรรมาธิการวิสามัญ ได้ตั้งข้อสังเกตว่าการแจ้งข้อกล่าวหาถือว่าเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณาด้วยความละเอียดรอบคอบ และอาจต้องใช้มติที่ประชุมในการตัดสินใจ ดังนั้น หากประสงค์จะมอบอำนาจให้ผู้ใดกระทำการต้องมีกระบวนการพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบหรืออาจจะให้มีมติเรื่องข้อกล่าวหาก่อนแล้วมอบให้ผู้อื่นแจ้งข้อกล่าวหาต่อไปก็ได้

ผลการประชุม : ที่ประชุมได้รอการพิจารณาความเห็นของกรรมาธิการวิสามัญในฐานะผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ โดยในเบื้องต้นกรรมาธิการวิสามัญในฐานะผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. เสนอความเห็นแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๑๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๑๒ เมื่อปรากฏว่าผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้น ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้นั้นทราบ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด และดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) กรณีเป็นบุคคลตามมาตรา ๑๐๐ (๑) (๒) และ (๓) ให้เสนอเรื่องต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อวินิจฉัย

(๒) กรณีเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐให้เสนอเรื่องต่อศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบเพื่อวินิจฉัย

ในการดำเนินคดีกับผู้ถูกกล่าวหาตามวรรคหนึ่ง ให้นำบทบัญญัติ มาตรา ๘๐ มาตรา ๘๑ และมาตรา ๘๕ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม”

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

- กำหนดการประชุมครั้งต่อไป

๔.๑ ครั้งที่ ๑๒ วันพุธที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ ณ ห้องประชุมคณะกรรมการหมายเลข ๓๐๘ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒ เวลา ๐๙.๐๐ นาฬิกา เป็นต้นไป

๔.๒ ครั้งที่ ๑๓ วันศุกร์ที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ ณ ห้องประชุมคณะกรรมการหมายเลข ๓๐๖ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒ เวลา ๐๙.๐๐ นาฬิกา เป็นต้นไป

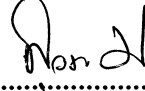
เมื่อจบระเบียบวาระการประชุมแล้ว พลตำรวจเอก ชัชวาลย์ สุขสมจิตร์ ประธาน
คณะกรรมการการวิสามัญ กล่าวขอบคุณกรรมการการวิสามัญและผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่านและ
กล่าวปิดประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๒๐ นาฬิกา

..... ผู้จัดทำบันทึก
(นางสวณัยนา ชาทิงเซว)

..... ตรวจ
(นางธัญญา ศรีสุพรรณ)

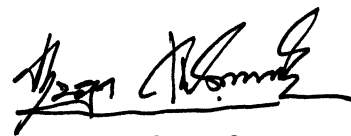
ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการการวิสามัญ

..... ทาน
(นางสาวสุพร นิลทัพ)

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานคณะกรรมการการวิสามัญ ๓

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการการวิสามัญ

คณะกรรมการการวิสามัญได้รับรองบันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๑ วันจันทร์ที่ ๒๗
พฤศจิกายน ๒๕๖๐ โดยไม่มีการแก้ไข ในการประชุม ครั้งที่ ๑๖ วันพฤหัสบดีที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๐
และมีมติให้เผยแพร่บันทึกการประชุมดังกล่าว

พลเรือเอก
(กฤษฎา เจริญพานิช)

เลขานุการคณะกรรมการการวิสามัญ